

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

СПРИЯННЯ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Успіх формування майбутнього фахівця у закладі вищої освіти значною мірою залежить від якості й термінів адаптації студента на молодших курсах навчання, а також від того, як студент здобуває знання і навички, необхідні для його успішного формування в студентському середовищі.

Студент, особливо першокурсник, стикається з низкою проблем, пов'язаних з умовами навчання, проживання, побуту, відпочинку, потребою в спілкуванні, пошуку друзів, саморозвитку та розкриття творчого потенціалу.

Необхідна і спеціальна робота з формування сприятливого соціально-психологічного клімату в студентських групах. Слабка і низька залученість студентів у загальне життя групи, факультету, ЗВО – одна з проблем для організаторів позанавчальної роботи з ними.

Актуальність проблеми полягає в тому, що вона визначається найважливішими соціальними вимогами до університету, які повинні орієнтувати систему освіти не тільки на отримання студентами професійних знань, а й на розвиток особистості, формування пізнавальних і творчих здібностей, сприяти успішній соціалізації в суспільстві, активній адаптації на ринку праці.

У традиційному плані адаптація студентів 1-го курсу розглядається як сукупність трьох аспектів, які відображають основні напрями діяльності студентів: адаптація до умов навчальної діяльності (приспособлення до нових форм викладання, контролю та засвоєння знань, до іншого режиму праці та відпочинку, до самостійного способу життя тощо); до групи (включення в колектив однокурсників, засвоєння його правил, традицій); адаптація до майбутньої професії (засвоєння професійних знань, умінь і навичок, якостей).

Існують кілька форм адаптації студентів-першокурсників в університеті: фізіологічна, соціальна (соціально-професійна, соціально-психологічна, адаптація до освітніх умов), біологічна.

Соціально-психологічна адаптація, під якою розуміється пристосування індивіда до групи, взаємини з нею, вироблення власного стилю поведінки. У підлітка формується потреба бути

дорослим, усвідомлювати себе особистістю, відмінною від інших людей. Звідси прагнення до самоствердження, самореалізації і самовизначення.

Соціально-професійна адаптація – це входження в спеціальності суспільства, тобто оволодіння нормами і функціями майбутньої професійної і соціальної діяльності.

Адаптація студентів відбувається на протязі всіх років навчання, але найбільш важливим періодом, своєрідним фундаментом, є період навчання на молодших курсах. Тому саме в цей період необхідно створити оптимальні умови для успішної адаптації студентів.

Зараз для полегшення адаптації студентів в університеті активно розвивається напрям «тьюторство». У нашому випадку це студентське самоврядування, студентський парламент. Від якісної тьюторської діяльності залежить успішна адаптація студентів.

Однією з ефективних форм управління адаптаційним процесом є кураторство. Від куратора групи багато в чому залежить успішність адаптації першокурсників до нового соціального середовища, налагодження ділових і особистих контактів між членами групи, проведення спільних заходів у групі в позанавчальний час, створення атмосфери толерантності та дружельюбності.

Ефективність процесу адаптації та створення сприятливого адаптаційного періоду є першочерговим завданням усього освітнього процесу університету і всього педагогічного складу, залученого в роботу з першокурсниками.

Адаптація – це процес, в якому організація навчально-пізнавальної діяльності студента повинна сприяти найбільш повній реалізації особистісного потенціалу. Конкурентоспроможність майбутнього фахівця безпосередньо залежить від якості адаптації в середовищі ЗВО. Для поліпшення і прискорення адаптації до специфічних умов навчання студента в університеті пропонуємо:

- формувати в університеті виховний та освітній простір, у якому домінують демократично-ціннісні орієнтири, гуманізм, високоморальне та психологічно комфортне середовище для розвитку професійної культури, традицій української вищої освіти;

- оптимізувати роботу викладачів-кураторів у групах;

- розширити спектр діяльності студентського самоврядування для поліпшення адаптації першокурсників у ЗВО.